

32. szám.

Pest, 1873.

Augusztus. 7.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt., fél évre 2 frt., negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat a Szent-István-Társulat igazgatóságához (Lövész utca 11. sz.) kérjük küldeni.

A morál viszonya a valláshoz.

IV.

Térjünk át végre az alkalmazásokra, a keresztény morál hatására, a gyakorlati eredményekre. A döntő bizonyítékot az eredmények fogják adni; mert ha még oly fényes elméleteket állítunk föl és védelmezzünk, noha az evangéliumi morál fönsége és állandósága megszegyenítik azt észt, azokat még mindig emberileg magyarázhatni; hogy e morált isteninek ismerjük el, tényeket, meglepő megtéréseket, bel-áldozatokat, gyökeres átalakulásokat, a rosztat legyőzve, új erények megjelenését kívánjuk látni.

Szóval, a történelemnek e két kérdést kell megfejtenie:

Mit volt képes tenni az egyház, hogy e világban valósíthassa az embernek hasonlóságát Istenhez, a jónak általános gyakorlása által?

Mit volt képes tenni, hogy e hasonlóságot valósíthassa különös hivatások által?

Hogy az első kérdésre válaszolhassunk, elég az ókori embert összehasonlítani az ujkorival.

Daczára, hogy a pogányságnak sok szomorú maradványát föltaláljuk ma is, minő az oktalan kevélység, a testet, lelket megrontó szertelen fényűzés, szabadság, szolgáltság, kegyetlenség, a jellemek gyakori elvetemültsége, — mégis bölesek, szentek, angyalok vagyunk, ha összehasonlítjuk magunkat azon világgal, mely az igazság napját még nem ismerte.

Az ókori pogány világban oly vonásokat találunk, melyeket ma többé érteni nem vagyunk képesek.

Nem értjük többé azon Herculánium hamvaiból kiásatott bálványokat, melyeket ma Portici titkos muzeumába kell elrejtetni, s melyek egykor nők és gyermekek szemei előtt mintegy hivatalos, sőt vallásos jelleggel bírók nyilvánosan valának szemlélhetők. Ha Plinius, Dio Cassius, Seneca, Tacitus, Svetonius

hitelesen nem bizonyítanák, nem tudnók elhinni, hogy a császárok és nép gyönyörködtetésére a felbőszített vadállatokkal való harcokban ezer és ezer embert áldoztak föl. És ez történik a Vesta szüzek — a pogány korszerzetesnéikéinek — szemei előtt, kik mosolyogva tanui voltak a halálra sebesített áldozatok végvonaglásainak. Tudjuk, hogy a pogányok mint bántak az ujszülöttekkel. A »suscipere liberus« (gyermeküket elfogadni) kifejezi az eljárás egész borzasztóságát; az apa maga elé hozatta az ujszülöttet, s ha a gyermek megtetszett neki, elfogadta (suscepit); ha nem, vagy halálra dobatta a Velabrumba, vagy ha gyöngédebb érzelmű volt, kitétette. — Mit szóljunk a pogánykorbéli nőről, midőn törvényre volt szükség oly nő megbüntetésére, ki kiesapongásra használta föl az idegen rabszolgát és őt urának visszaadni vonakodott! — Mily értéke volt az embernek? Egy harmadik századbéli romai jegyzék bizonyítja, hogy egy rabszolgát épen oly áron lehetett venni, mint egy sertést vagy birkát! Sőt a rabszolgát szabadon meg is lehetett gyilkolni.

Folytassuk-e a pogány morál esetelését? Ugy hisszük, e néhány vonás is elegendő annak földérsítésére: mennyi igaz van azon állításban, hogy »Jézus a morált egy betűvel sem vitte előbbre.«

Halmozzuk össze mindazt, ami Jézus idejétől fogva bűn és botrány előfordult: mindez valóságos ártatlan állapot összehasonlítva azzal, amit a pogány korban láttunk.

Igen, aki képes az elfogulatlanságot letenni, kénytelen elismerni, hogy a keresztény századokban az ember minden botlásai, visszahanyatlása daczára, óriási lépést tett az Istenhez való hasonlatosság felé.

Az Istenhez való hasonlatosság utját Jézus Krisztus jelölte ki.

»Isten a szeretet« (Ján. I. 2, 16.). Tekintsük a kereszténység lapjait, melyeket a szentek hősi szeretete oly fényesen betöltött. Mindenütt megjelen: Jézus ne-

vében feltörli a könyeket, bekötözi a sebeket, megvigasztalja a megszorodott sziveket. Segítségére siet a nyomornak, fölzsabadítja a rabszolgát, mérsékletre inti a hatalmasokat, sz. Erzsébettel megcsókolja a járványos betegségben sinlődők sebeit, Pauli sz. Vinczé-vel magára rakja azok bilincseit, kiket a rabszolgaságból megvált. Méltóságába visszaállítja a nőt, a Veszta-szűz helyébe állítja az irgalmas-nénét, kinek hős feláldozását még ellenségei is csodálják.

»Kitől minden atyaság neveztetik« (Eféz. 3, 15.). Az isteni szív e vonását fölismerjük a Krisztus Jézus szerinti atyák szívében. És nemcsak a természeti atyaság lesz az evangéliom által magasztossá, tisztulttá, hanem egyszersmind egy új, lelki atyaság is feltűnik a kereszténységgel. A történelem elég példát jegyzett föl arról, hogy a pásztorok miként áldozták föl magukat juhaikért; Athanáz kedves alexandriai népeért ezer hallállal szembeszáll; Attilát sz. Leó és püspökei tartóztatják föl pusztító hadjáratában; Boromei sz. Károly a pestis dulásai közt önmagát feledve vigasztalja a beteget.

»Isten a tiszta eselekedet« (Deus est actus purus) mint Aquinói szent Tamás mondja. Az egyház ezen isteni vonást is fölmutatja a megszentelt munka törvényében. Nem szólok itt csupán a lelki munkálkodásról, melylyel erkölcsileg a világot meghódította. Kétségtelesen munkások az apostolok; az isteni ige azon retenthetlen hirdetői, kik a középkor kezdetén az erdőket irtották, a földeket művelték; munkások azon hős szerzetesek, kik utakat építve, a vidékeket lakályossá téve, a barbárok által fölgyújtott városokat újra fölépítve saját üldözőik gyermekeit a földműveléshez szoktatták és a cultura ösvényére vezették, nem egyszer saját életökkel fizetve meg ez áldozatkészségöket. Az egyház magát az anyagi munkát is megnemesítette. Jézus maga is munkás volt; a keresztény munkás tehát Názáreth munkásában testvérré és társra talál.

»Isten az erő.« A kath. egyház szent harcászai személyében az erősség Istenéhez hasonlít. Az egyház nem gyengíti meg az igazság és szelidség behozatala által a hatalom és bátorság eszményét. Az erőt csupán szabályozza és vezeti. Egy szent Sebestyén, egy szent Victor, egy sz. Móricz kétszeresen megvetik a halált: megvetik a legio becsületéért és a katonai esküért, s megvetik a lelkismeretért. Az erő és bátorság a keresztény nemzetekben nem satnyult, hanem ellenkezőleg növekedett. A föld bármely zugában keresztény nemzet viseljen háborút pogány népekkel, legyőzi azokat nemcsak tökéletesebb fegyvereivel és haditudományával, de fölülmulja bátorságra is.

»Isten az igazság Istene.« Az egyház a fejedelmet, és hatóságokat az igazság által az Istenhez való hasonlóságra buzdítja, s bizonyára nem az egyház hibája, ha e tekintetben sokan nem alkalmazkodnak az evangéliom szelleméhez.

»Isten a szépség«, bizonyosságot tesz erről a keresztény művészet. Az egyháznak nagy művészei voltak, kik egyszersmind nagy szentek is valának. Hagyomány szerint sz. Lukács festette a Bold. Szűz képét; a katakombák frescói vértanui és szentjei fölnyitott nagy szemeiben mutatják az örökkévalóság visióit. A kereszt-

tény művészet nagysága abban nyilatkozik, hogy a földöntulnak hű jellemét viseli magán.

»Isten tiszta lélek«, ez isteni sugár viszfényét, mint tiszta tükörben, fölhaláljuk a keresztény szüzek életében.

»Ahol Isten lelke, ott a szabadság.« Ezen isteni vonást főleg fölhaláljuk a vértanukban, kik az emberi szabadságok legszentebbjeért, a lelkismeret szabadságáért, fölhalálozták vérüket és életüket.

»Én vagyok az út, igazság és élet.« mondá az isteni Megváltó. E nagyfontosságú szavakat mondotta volna Az, ki a morált »egy jöttával« sem vitte előre? Olvassa valaki a szentek életét, hasonlítsa össze a legkitünőbb pogányok életével, és látni fogja, miben különbözik a keresztény morál a régítől. Ne hányja föl nekünk senki, hogy Krisztus után is sok bűn, sok igazságtalanság, sok erőszakoskodás szerepel a világtörténelem lapjain. Ez csak azt mutatja, hogy a pogányság szelleme nincs közölünk teljesen kiirtva, s időnkint erőszakoskodik urahmának visszavivására. Krisztus az ember szabadságát érintetlen hagyta, hatalmában áll a jót választani vagy a rosszat. E szabadságot szabatosan formulázva találjuk Jézus, Sirák fia könyvében (15, 14—18.): »Az Isten kezdettől teremtette az embert, és akarata kezében hagyta őt. Eléje adta parancsait és meghagyásait. Ha a parancsokat meg akarod tartani, tetszése szerint örökké hűséges teendesz, azok megtartanak téged. . . Az ember előtt az élet és halál, a jó és rossz; a mely tetszik az adatik neki.«

PÖRFI.

A z i s t e n i i m a .

Atyánk, Istenünk, atyáinknak Atyja!

Jusson szivedhez fiui fohászunk;
Szent Fiad adta, a mit rebeg ajkunk:
Mert ha por is csak, gyermekeid vagyunk.
Atyánk a mennyben! betöltesz te mindent:
Láthatlan légeként, itt alatt és ott fent.

Szenteletessék meg, és áldassék neved,
Nevedre mindig hajoljon meg minden;
Rebegjen hálát, dicsőt és fonséget:
Tiszteljen téged a hívő és hitlen.
Imádat nélkül ne is említettél;
Szívöl lélekből ugy dicsőítettél.

Jöjjön országod, itten és a mennyben;
Tűnjék el végkép a tévely országá,
Te uralkodjál, ne a bűn mi rajtunk,
Szívünk egyetlen és áldott királya.
S ha megszűnik itt a hitnek országá:
Válthassa föl azt, fönt az ég hazája.

Szent akaratod győzzön egen-földön,
Parancsaidat hogy teljesithessük.
Tűrünk, szenvedünk, a míg neked tetszik:
Hogy az ördögöt bűnével megvessük.
Hogy szentüljünk meg, ez az akaratod:
Az alázatost ugy majd boldogitod.

Adj oh kenyeret nekünk szegényeknek;
Mindent adhatsz te, mindent is elvehetsz:
Élelmet adj oh, nem pompát, sem kincset,
Lelkünk kenyere csak te magad lehetsz.
Mára kérjük azt, holnapra tán nem kell,
Mert perczről perczre sok százak halnak el.

Bocsásd meg vétünk, irgalomnak Atyja!
Megbocsátasz te, ha mi megbocsátunk.
Tekintsd, hogy gyarló, nagyon gyenge a test,
Azért te hozzád nyugodtan kiáltunk:
Szívünkben mi is megbocsátunk annak,
Kinek ellenünk több vétkei vannak.

A kísértetbe ne vigy uram minket,
Vétekre ugyis senkit sem kísértesz,
Ne hagj elesni, sem a bűnt keresni,
Nélküled halál, a mit szívünk élvez.
Zuzd le a sátánt, hogy ha megrohanna,
Hadd zengje nyelvünk: hozánna! hozánna!

Szabadíts meg így, mindattól a mi roszt;
Ments oh meg, kérünk: lelki testi bajtól.
Oltalmaz minket, a véstől, csapástól,
A betegségtől, és minden nyomortól.
Fordítsd el a gyászt, ne küldj bűt mi nekünk;
S ne hallgass reánk, ha tán rosztat kérünk.

Amen.

E. L.

Állat- és növényregék.

Forsteneichner nyomán.

Már mint gyermeknek legédesebb örömöm volt a szababban lehetni. Rét és mező, erdő s liget, patak, folyó és tó voltak kedvenceim. A madarak reggeli éneke égből jövő dalként hangzottak. S a midőn így Isten szép természetének szemléletében elmerülék: ohajtottam volna tudni, hogy miért nevezik a langy éjben repülő bogárkát sz. János bogárkájának; miért remeg folyvást a nyárfa; miért nem veti el a tölgy soha levélmezét? s i. t.

Mindennek a világon megvan a maga nyelve.

A fecske az eresz alatt ül, s okos dolgokat esiesereg fiainak. A pacsirta fölemelkedik a magasba, és Isten csodái fölött ujjong. A patakocska mormogja vándordalát, és a méh hús reggel — reggeli imáját dongja.

Ha pedig alkonyodik, s az esti szellők lengedeznek, akkor suhog a fák lombozata. Levelek és virágok egymáshoz hajolnak, és van suttogás, csevegés, melyből egy szócskát sem értünk. E nyelvhez a kules elvezett reánk nézve.

A gyermek teg nyílt kedélyben azonban halk sejtelmek támadnak a történeteskékről, melyeket a virágok elbeszélnek, a bogárkák dongnak és a madarak dalolnak.

El fogom beszélni, amit tőlök ellestem.

I. Az erdőben.

A hóvirág.

Márcziusban vagyunk. Erdőtisztás fogad be bennünket. Ott néhány fenyőtörzs közti mélyedésben még halomra emelkedik a hó. Itt átlátszó patakocska szökdecsel a eserjek közt. Ahol a patak pajkosan kiugrott medréből s a havat pusztítani kezd, ott egy kedves virágocska — a hóvirág emeli föl fejét.

Volt egyszer egy hosszú rideg tél, a hó nem akart pusztulni. A fehér lepel alatt néhány virágcsira lappangott lesve a tavasz nyájas intését. Minthogy unni kezdék magukat, az egyik így szólt a másikhoz: »Barátocskám! szeretném megtudni, hogy minő világ van odakünn!« A másik meg így szólt: »Kisértsd meg, veled tartok!« Csiraleveleiket esinosan összehegyezték, élesek lettek azok, mint a nyíl, hogy a havon keresztülhatolhassanak. Aztán megkisértették az áttörést. Habár e hideg munkában fázni kezdettek, a kísérlet mégis sikerült, és néhány óra múlva fejeeskéik künn voltak a napvilágon. A hó leperzselte minden színöket, fehérek lettek, mint szép fehér vászon.

»Nem tesz semmit!« biztatták egymást, s örömben nem engedték magukat megzavartatni. Koronájukat vígan lebegtették, úgy hogy a himszálak mint pőrölyeekék ütődtek a hó falába. Ezt hallotta a tél, s így gondolkodott:

»Ime, a tavasz már jelenti magát; ideje, hogy pusztuljak.«

Magára vonta hosszú fehér hőköpenyét s elindult. A kikelet már leskelődött a eserjek mögött, s midőn előjött, először is a virágokat üdvözlé, s őket hóvirágoknak nevezte el, mivel nagy fáradsággal a havon keresztül törték magukat.

Sz. János-bogárka.

A juliusi hőség az erdőbe üz bennünket. A fák koronáit a déli nap perzseli. Minő játéka a fénynek! Minden eserlevél egy-egy napesepp, ragyogó smaragad, zöldsárga esillám világítja meg a zöld esarnokakat. A esend szinte bűbajos. Mire való e titokszerű homály még délben is? Ez az erdő titka; így érzi magát jól; a regének az ő kedves szülöttjének bizonyos zöld félhomályra van szüksége, hogy megéljen. Csak ott, hol a forrás ezüstszálait moha és erdei virágok közt fonja, a kékszárnyu szitakötő lebeg, és a fák kissé elhajolnak egymástól, mosolyog derülten a napvilág.

A nap lealkonyodik az erdő mögött. Egyes napsugarak a hatalmas lombátor hasadékain keresztül villog itt-ott az ágakon, — végre az esti nap buesusugára ábrándosan esillog az erdei kököresin virágkelyhén.

Most új játék kezdődik. — Az alkonyat az álmos mohbogárkákat felébreszti és zöld esillámmal küldi az erdő templomába. — Nem egy bogárka repülésében a mély erdőbe tévedt, vagy vissza ohajtana ismét jutni a tisztáson levő puha virágágyba, egy kis Diogenesnek kell őt fölkeresnie és hazakisérnie. És szivesen meg is teszi, ezen órányi fáradságaért minden játalma egy hálás »szum, szum, szum«!

Honnan vette e bogárka kedves fényét?

Keresztelő szent János, kit képeken rendesen a

Jézus-gyermek mellett láthatni, mint kis gyermek örömet kijárt a magányos sziklák hasadékaik közé, hogy ott zavartalanul imádkozhassék. — Egy alkalommal, midőn szent buzgalmában nagyon soká maradt sziklaházában, beesteledett és a gyermek elaludt. A mint fölébredt, sűrű sötétség, mély csönd környezte őt, még a tüeskek is aludtak. Kereste a hazavezető utat, de mind inkább eltévedett. Halálra fáradtan sirva leterdelt és ilyfórmán imádkozott: »Oh édes Istenem, egészen kimerültem, hiába keresem az utat, mely hazavezetne, segíts e szükségemben, különben szegény jó anyám halálra busulja magát. Hiszen nem rég a kelet-ről jött böleseknek csillag által mutattad meg a Jézus jászolához vezető utat; könyörülj rajtam is szegény, eltévedett gyermekek. Isten meghallgatja a jó gyermek imáját. A mint a kis János fölállott, mint egy kis fénylő csillag repült előtte egy szelidfényű bogárka. Ezt az utvezetőt követte és nemsokára föltalálta szülei házát. Azóta ezt a kedves kis rovat szent János-bogárkának nevezik; évenként szent János napja körül jelen meg erdőben és sziklahasadékokban, és szelid fényével most is ragyog.

A tölgy.

Éjszak- és Éjszak-nyugat felől napok óta, mint egy kicéhezett ragadozó állat sivit a szél; az ablakok recsegnek. Nappal a nap, sűrű ködfelhők mögé rejtőzik; éjjel sem a halvány hold, sem a csillagok reszkető sugára nem világít. Az eltévedt madárkák mintegy könyörületért esdve kopogtatnak a jégvirágos ablakon. Minden reszket a beállott komor téltől.

Reggel kitekintek ablakomon; a házfödelek fehérek, egész éjen át hó esett; minden karónak megvan a maga fehér sapkája. Ujra havaz; először egyes hó-pelyhek halkan ereszkednek le, aztán mintegy fehér szélvész kavargó, kevés idő, s az egész völgy vad harcznak színhelye. A zugó szél mint tengerhullámokat sodorja a havat a síkon keresztül, s a falakhoz halmozza a fúvatagot...

Így napokon nem szerettem az erdőbe menni; a fülnek igen durva hangokhoz kell szoknia. Azonban néhány nap... s a jelenet változik.

A nap világítja meg a hegyeket. A völgyet tiszta fehér hó fűdi, fölötte szép kék ég magaslik.

Az erdő ma ünnepi díszben van. Minden ágról ragyogó fehérségű abroncs függ, a fák mintha csak ezüst sodronnyal volnának befonva.

A lomberdők leveleik díszétől megfosztatva nagy jeges csarnokokat képeznek, melyekre néma, halvány fény borul. A bejárásnál mintegy örként néhány fenyű áll komolyan, nehéz hóköpenybe burkolva. — Nem messze varjaktól környezve büszkélkedik a szürke tölgy. Igazán erdő királya! Azonban e méltóság nem elijesztő. Ezüstsálakból font mez fűdi szép, magas alakját, fehérselymű övén becses gyöngyök csillognak, homlokát mohból és zuzmóból font virágfűzér ékíti.

Elbeszéltem, hogy az erdőkirály [miként jutott fehér hermelin köpenyéhez.

»Az ördög egykor megkísértette az Atyaistent, s azt kívánta, hogy egy kérését teljesítse. Az Ur Isten így szólott: »Ha a tölgyekről lehull minden levél, akkor fogom kérésedet teljesíteni.«

Az ördög örült ennek, és bevárta az őszt, de a levelek nem hullottak le. Eljött a tél, és a levelek, noha megsárgultak és zörögtek a szélben, mégsem estek le. Midőn tavaszodott, a fa új zöld leveleket hajtott, és midőn ezek meglehetősen megerősödtek, csak akkor hullottak le lassankint a tavalyiak. Ekkor látta az ördög, hogy kérése soha sem fog teljesíteni, mert a tölgy minden levelét soha sem vesztí el. Ez annyira felbosszantotta őt, hogy dühöngve becsapott a tölgybe, és karmaival a leveleket összetépte.

És a tölgy maig megtartja leveleit egész télen át, míg ujak jönnek, és az új lomb még mindig mutatja az ördög karmai által megviselt hasadt leveleket. E levelek fogják föl a havat, s azt ragyogó hermelinné alakítják.

A protestantismus Poroszországban.

Poroszországban magára a hívő protestantismusra is nagyon kedvezőtlen idők járnak. A legújabb eseményekből itt csak két tényt jegyzünk föl. Sydow udvari predikátort a berlini protestáns consistorium, hivatalkötelességének ama súlyos megsértése miatt, hogy »Isten tiszta és meghamisítatlan igéjét« nem hirdette az evangélikus egyház tanai szerint, mint evangélicus lelkész elmozdította állásától. Ügye fölülvizsgálat végett az »evangélicus egyházi főtanács« elé került, mely őt hivatalában meghagyta, megelégedvén azzal, hogy őt hivatalosan megrotta. Tehát oly férfi, ki Jézus istenségét és a Szentháromságot tagadja, és aki minden kérés és figyelmeztetés ellenére konokul megmarad hitetlenségében, Poroszországban az evangélicus egyház legfelsőbb hatósága által alkalmasnak nyilvánított arra, hogy mint evangélicus lelkész tovább is működhessek. Kérdezhetnők itt, vajjon kereszténynek nevezheti-e magát oly egyház, melynek szolgáitól nem kívántatik megtöbblet, hogy Krisztusba higyenek; vajjon a vallásoktatást bizhatni-e hitetlenre sat? A pozitív alapon álló német protestánsok dolga gondolkodni afölött, közösségben maradhatnak-e oly egyházzal, melynek legfőbb hatósága azt rendeli, hogy egy isten-tagadó, minő Sydow, tovább is hirdesse »az evangélicus egyház tiszta és meghamisítatlan tanait.«

A másik tény, melyet itt jelezni kívánunk, az, miszerint a berlini kormány elhatározta, hogy elvált evangélicus házások az újraházasodásra ezután nem többé az egyházi, hanem a világi hatóságtól fogják az engedélyt kapni, s azért előforduló esetben ez utóbbihoz tartoznak fordulni. — Hanem hát a protestáns egyházban a házassági ügyeknek szokásos »liberális« elintézése következetesen még liberálisabb intézkedést tesz lehetővé, a melyre most már maga a protestáns állam vállalkozik. G.

Idegen alapítványok Romában.

Mióta az olaszok Romát, a kereszténység fővárosát bitrolják, annyiszor említettnek az örök városban levő idegen collegiumok és seminariumok, hogy időszerűnek találjuk t. olvasóinknak azok rövid áttekintését nyújtani.

1. A collegium de propaganda fidei, mely 1648-ban VIII. Orbán pápasága alatt alapított, amerikai és angol védelem alatt áll. A benne tanuló ifjaknak majdnem

kivétel nélkül az a rendeltetése, hogy mint hittérítők a pogányok között működjenek.

2. A magyar-német collegium, melyet 1552-ben III. Gyula pápasága alatt alapított és apostoli királyunk védelme alatt áll. Ezen collegiumot a pápák számos kiváltságban részesítették.

3. Sz. Tamás collegiuma, mely 1579-ben XIII. Gergely pápasága alatt alapított angolországi kispapok számára, és angol védelem alatt áll.

4. A skót collegium angol védelem alatt, 1600-ban VIII. Kelemen pápa alatt alapított.

5. Az irlandi collegium 1623-dan XV. Gergely

10. A porosz collegium vagy Preuckianum az ermland-egyházmegyei ifjú papok képzésére a St. Andrea della fratte-kolostorban.

11. A francia papok számára alapított collegium St. Chiaránál.

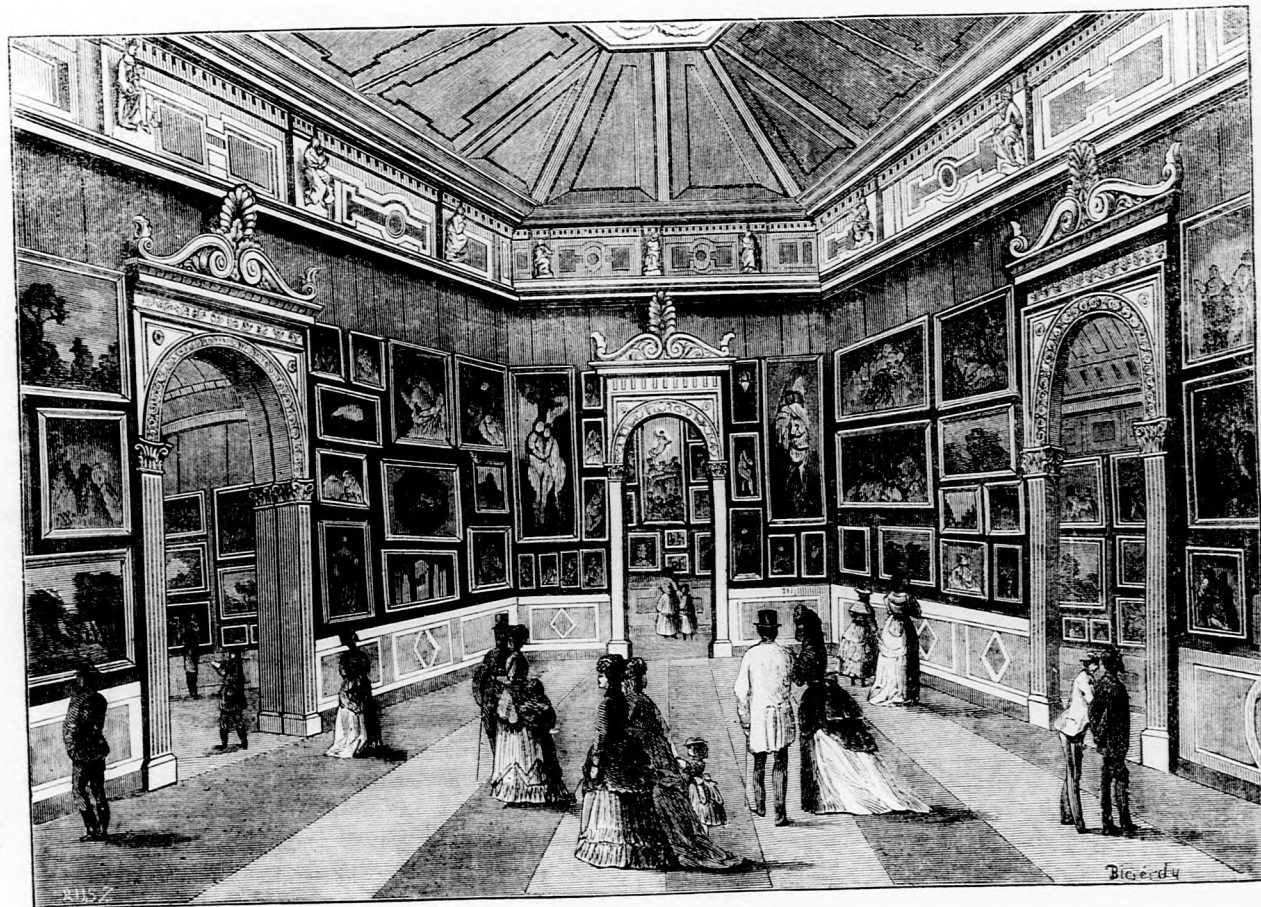
12. A belga papok, —

13. Lengyel papok,

14. Északamerikai papok,

15. Délamerikai papok számára alapított collegiumok.

16. A collegium tetonicum (az Anima) osztrák és német papok számára osztrák védelem alatt.

Az Eszterházy-képtár nagy terme.

pápa alatt alapított, angol védelem alatt áll.

6. A görög collegium 1577-ben XIII. Gergely pápa alatt alapított, azon célból, hogy benne az egyesült görögök számára papok képeztesse, azon hatalmak védelme alatt áll, melyek alattvalói abban képeztetnek, főként Törökország és Austria-Magyarország védelme alatt.

7. A convertiták és catechumenek collegiuma, III. Pál pápa alatt alapított, és az összes hatalmak védelme alatt áll.

8. A spanyol collegium 1580-ban XIII. Gergely pápa alatt alapított, Spanyolország és más hatalmak védelme alatt áll, mivel abba statutumszerűleg más nemzetek fiatal papjai is fölvetetnek, főleg, ha a dömések rendéhez tartoznak.

9. A maroniták collegiuma török oltalom alatt.

17. Az illir collegium osztrák és török védelem alatt.

Az olasz kormány most ezen collegiumokat rendkívüli adókkal is meg szándékozik terhelni, hogy azok további fönnállását Romában kérdésessé tegye.

És Európa mindezt összetett kézzel nézi!

G.

Kávé tanulmány.

A világ keleti részéből kaptuk a napot, a culturát és — a kávét. Ott »az Isten barátjainak italát,« mint keleten nevezik, először ismerték, élvezték és megénekelték. »A kávé, mondja a perzsa, azon arany, mely lelkünket megtisztítja, a víz, mely fájdalmainkat megemésztí.« A török a kávét »a szerelem

babjának, az ég főzetének, és a paradicsom boldogságának nevezi. — A kávébokr eredeti hazája, becses tulajdonai fölfedezésének története elvész részben a titokteljes mondában, részint e tiszteletet különféle néptörzsek a maguk részére veszik igénybe. Az arab monda szerint a kávé fölfedezését kecskének köszönhetni, mely a kávébokr leveleiből s gyümölcséből evett, és ez által annyira élénkké lett, hogy a kecskepásztor a bokorra figyelmessé lett. Abyssiniai keresztények hagyománya szerint egy maronitakolostor perjele volt a kávéital felfödözője, ki azt először szerzeteseinek adta, hogy az éjjeli imák alatt eberek maradjanak. Végre fölfedezését a maguk profétájának tulajdonítják.

Régi krónikákban a kávéital használása a perzsáknál fordul elő, és pedig 875 körül. Innen aztán elterjedett Arábiába és Egyiptomba. A XVI. század kezdetén a fekete kávé élvezete Mekkában már általános volt, sőt itt nagy próbán is keresztül kellett mennie. T. i. az egyik helytartó úgy találta, hogy a kávének, mint izgató itálnak élvezete ellenkezik a Korán törvényeivel, s annak használatát talpütlegek büntetése alatt megtiltotta. Az akkori kairói szultán azonban sietett e szigorú [büntetést] eltörölni, mivel mind ő, mind egész Kairó a kávé szenvedélyesen szerette. 1554-ben nyitattak az első kávéházak Konstantinápolyban; ezeket a nép nyelvén »a megismerés iskolái«-nak nevezték; II. Murád szultán alatt egy időre bezárattak, mivel az azokban mulató közönség kissé sokat politizált! 1630-ban Kairóban már mintegy ezer kávéház volt, 1645-ben a kávéivás honossá vált Olaszországban; 10 évvel utóbb egy görög az első kávéházat nyitotta Londonban, mely »Virginia coffee-house« név alatt maig fönnáll. II. Károly angol király a kávéházakat mint forradalmi tanyákat bezáratta. Mindez azonban nem volt képes a kávé hódító utjában föltartóztatni. A jelen század elején Londonban nem volt kevesebb kilenczezer kávéháznál. A párisiakat a kávéivásra állítólag Szoliman-Aga tanította, ki mint a nagy szultán követe XIV. Lajos udvarába küldetett. A bécsiek 1683. Bécs ostroma alkalmával ismerkedtek vele. Nálunk Törökország szomszédsága s a törökökkel gyakori háborúk alkalmából sokkal előbb lett ismeretessé.

(Vége következik.)

VEGYESEK.

⊙ A perzsa sah Párisban többi közt megtekintette a Notre-Dame-egyházat, mely nagy mértékben magára vonta csodálkozását. Midőn benne az arany mise-ámpolnákat megtekinté, azt kérdezte, hogy Krisztus Jézus megengedte-e a borivást? — Igen, volt a válasz, nem csak megengedte, hanem maga is ivott bort. — Egész életén keresztül? kérde a sah. — Igen, felelék, de a borral való visszaélést nem engedte meg. — A sah mosolygott. — Mohamed eltiltá a bort, jegyzémeg az egyik kanonok. — Mahomed! igazítá helyre udvariasan a sah.

+ A jezsuita kérdés képezi tárgyát egy nyílt levélnek, melynek szerzője Laboulaye, kitűnő francia tudós és író. Az olasz lapokban vita fejlődött ezen rendről és az államhoz való viszonyáról; e vitában Sbarbaro modenai tanár és a szélső baloldali tagja nyíltan és erélyesen a jezsuiták pártját fogta. Ezen olasz tudóshoz intézte Laboulaye helyeslő levelét. Ebben többi közt ezt írja: »A valódi politikai bölcsesség abban áll, hogy a társadalom minden élő elemét a maga jogában meghagyjuk, mindnyájának engedjünk napos helyet, és minden erőszakoskodást meggátoljunk. A nagy francia forradalom embereiben nem volt ennyi okosság; 1791—1796-ig konok harcot vívtak az egyház ellen, s végre is ők győztek le.

A lelkesmeret föllázadott ellenök. Ma újra meg akarják kezdeni ezen egyenlőtlen harcot, hogy újra legyőzessenek. Már Macaulay megjegyzi, hogy ha az igazságot és tévelyt saját erejükből engedjük egymással mérkőzni, végre az igazság győz; de ha e harcban az igazság az erőszak által segítetteti magát, közönségesen a tévely győzedelmeskedik. Ennek oka egyszerű; az emberi szív ellenáll az erőszakoskodásnak, s a vértanuk pártját fogja, még ha rossz ügy is volna az, melyet ezek védelmeznek. A nép egészséges esze megmondja neki, hogy ha embert hite miatt be lehet börtönözni és elűzni, akkor senki sem biztos többé, és hogy ha lelkesmeret ellen erőszak követtetik el, akkor senkinek lelkesmerete nem szabad többé. A törvény a vallási társulatoknak engedje meg bár a birtoklást vagy tagadja meg: ez gazdasági kérdés, és a politikához tartozik; de polgártársait azért, mert szerzetesek, akadályozni abban, hogy tetszésök szerint ruházkodhassanak, — ez a lelkesmeret elleni merény melyet soha helyeselni nem fogok.

Azt vetik ellen, ha a jezsuitáknak megengedtetnék tanítani, predikálni, terjeszkedni, azzal az olasz nép négyötödét a műveltség, felvilágosodottság, szabadság legnagyobb ellenségeinek engednék oda martalékul. De e kifogásnak semmi egyéb jelentősége nincs, mint hogy egy a népfélségre alapított államban egy ötödből álló minoritás azon joggal bírjon, hogy az összes nemzet hite és lelkesmerete fölött rendelkezessék! Kezdekben van a sajtó és szószék, az egyleti és gyülekezési jog, előadásokat tarthattok, könyvtárakat alapíthattok, és emellett féltek egy jezsuiták árnyékától?

Bismarck most indítja meg a harcot a püspökök ellen — nemsokára saját kárára fogja megtanulni azt, mit I. Napoleon oly találóan a hatalom aléltóságának nevezett. Könnyebb egy népet fegyveres kézzel leverni, mint egy öreg asszonyt vagy szegény plébános lelkesmeretét meghajítani. Rólatok, olaszokról, nemesebb szerepet tettem volna föl; ti a »szabad egyház a szabad államban«-féle elvet először mondtátok ki; most rajtatok, a modern civilizáció legrégebb fiaim áll bebizonyítani, hogy azon kimondott elv nem csupa frázis. Ha akárkinek azt szabad tanítania, hogy az ember nem egyéb anyagnál, és a siron tul nincs többé mit remélnie, — akkor a papnak is meg kell engednetek, hogy Krisztus Jézusról és a testvéri szeretetről predikálhasson. Én a papok és szerzetesek részén állok, ha őket üldözik; részőkön állok, ha szabadságot kívánnak, még ha azt másra használnák is, mint nekem jónak látszik; ellenök vagyok, ha uralkodni akarnak. De még ekkor is, hogy nekik ellenálljunk, nem ismerem más fegyvert a szabadságnál.

Az Eszterházy-képtár nagy terme.

(Képpel.)

Az akadémia épületében elhelyezett képtár fővárosunk egyik legkiválóbb kincsét képezi. Van benne 636 olajfestmény, azonfölül aquarellek, rajzok, metszvények jeles művészekétől. A nagy terem, melyet képünk föltüntet, a 13-dik számú. Kitűnően van képviselve a németalföldi iskola. Az olasz iskola Corregio, Rafael, Ghirlandajo, Leonardo da Vinci, Domenichino, Giulio Romano sat., szóval, a legjelesebbek által van képviselve. — A spanyol iskolából gyönyörű 8 festvény van Murillótól. A fővárosba érkező vidékinek nem kellene elmulasztani e ritka kincset megtekinteni.

Könyvészet.

= Uj Magyar Sion juliusi füzete. Tartalma: A nyelv eredetéről, Békesy Concilia Miklóstól. Az egyházi javak saecularisatiója Olaszországban. Első Napoleon Balázsy Gergelytől. A haldokló imája Erődi Dánieltől. Keletindiai levelek Győri Farkas Sándor. A természet templomában, Békesytől. Levelek bécsi világiállításról, Maszlaghy Ferencztől. Irodalom. Művészeti dolgok. Vegyesek.

HETI KRÓNIKA.

Ausztria.

A perzsa sah julius 30-án este 7 órakor Penzingbe érkezett, hol ő felsége a császár és király várta Kelet hatalmas fejedelmét. A bemutatások után vasuton a laxenburg pályaúdvárig robogtak, honnan ő felsége négylovas nyitott hintón kísérte vendégét az ottani kéjlakba. Hogy meddig marad a sah Bécsben, még nem bizonyos.

Németország.

A német kath. gyűlés, melyet a mainzi kath. egylet rendez, aug. közepe táján fog tartatni, melyre az előkészületek már történnék. A porosz kormány előre fél azoktól, amiket ott fog a katolikus egyházzal szemben követett politikájára vonatkozólag hallani, s hogy a szónokokat az igazság kimondásában lehetőleg korlátozza, a kultuszminiszter által elrendelte, hogy a gyűlés szigoruan ellenőriztessék. — A »Schlesische Presse« jelentése szerint Ledochowszky érsek nyilvános imákat rendelt el a súlyosan üldözött egyházért f. hó 12-, 13- és 14-kére egyházmegyéje összes templomaiban. A fuldai gyermekseminariumot, mivel a püspök a polgári hatóság rendszabályozásának nem akarta magát alávetni, felfüggesztették. — »Fridrich Karl« porosz fregát, mely a »Vigilante« nevű spanyol fölkelő hajót elfogta, mint felhivatalosan jelentik, a német kormány utasítása és felhatalmazása nélkül cselekedett s ezért felelősségre fog vonatni Egyébaránt a nevezett porosz hajó már szabadon bocsátotta a Vigilantét. — A német császár alkalmasint csak októberben fog Bécsben látogatást tenni. — A szász király egészségi állapota mult hó 30-kán komolyan hanyatlani kezdett, mint azonban ujabban jelentik, a király most már jobban érzi magát.

Franciaország.

A terület kiürítése fenakadás nélkül folyik, a lakosság mindenütt nyugodtan viseli magát. — A nemzetgyűlés ülésszaka julius 28-kén a köztársasági elnök üzenetének felolvasásával bezárattott. Az üzenet igéri a rendnek és a nemzetgyűlés tekintélyének fentartását, dicséri a megszállott területek patriotizmusát, megemlékezik Thiers szolgálatairól, s kijelenti, miszerint a kormánynak szilárd elhatározása a béke fentartása. — A Bazaine-pör tárgyalása legujabb tudósítások szerint most már október 6-kán fogja kezdetét venni. — A nemzetgyűlés szünetelése alatt kereskedelmi szerződéseket fognak kötni Austria-Magyarországgal s több más állammal.

Angolország.

Enfield lord egy interpellatio folytán kijelentette, miszerint még nem érkezett el annak ideje, hogy a carlisták hadviselőfelekül elismertessenek, habár éjszaki Spanyolországban már nagyon előre haladtak. — Mária nagyhercegnő eljegyzése Alfred angol királyi herczeggel Szentpétervárot, mint onnan

egy londoni lapnak írják, nagy rokonszenvvel találkozott. A házassági feltételek januárban állapították meg Windsorban a királynő és gr. Schuwalow, az orosz cár megbízottja között. A nagyhercegnő megtartja a császári fenség czimet. Az alsóház julius 20-ki ülésében Gladstone kifejezést adott azon meggyőződésének, miszerint ezen házasság az angol nép nézeteit Oroszországgal szemben, melyet megszokott ellenséges állammak tekinteni, meg fogja változtatni. Az angol kormány szigoruan megtiltotta a hivatalnokoknak, hogy nem szabad híreket, melyeket hivatalos tudomásvételül kapnak, a sajtóval közleniök.

Spanyolország.

Don Carlos csapatai folyvást előhaladnak s mindenféle győzelem követi lépteiket. A trónkövetelőt a nép lelkesedéssel fogadja. Midőn Penblonában a köztársasági csapatokat kirendelték, hogy a carlistákat üldözzék, a csapatok egy része megtagadta az engedelmességet. A carlisták egyik legujabb győzelmé Estrella megvétele, hol a helyőrség megadta magát. Bergánál azonban nem harcoltak szerencsével, egy perpignani tudósítás szerint a köztársasági csapatok a Berga elleni támadást visszaverték. — A cortesben egy törvényjavaslat terjesztett elő, mely fölhatalmazza a kormányt, hogy azon képviselőket, kik a fölkelőkhez csatlakoznak, pörbő fogathassa. — A carthagenai fölkelők, hol Contreras communisticus szellemben garázdálkodik, miniszteriumot alakítottak, s egy directoriumot neveztek ki. Contreras ügyekszik kiterjeszteni uralmát, s Almeria ellen csapatokat küldött, hogy csatlakozásra kényszerítse.

Az almeriai lakosok azonban erélyesen védelmezték magukat, minek folytán Contreras csapatai kénytelenek voltak visszavonulni. — Sevillát sikerült a köztársasági csapatoknak elfoglalni, hol a communistáktól 70 ágyut vettek vissza. Valencia ellen megkezdődött a támadás, s már julius hó 29-kén a fölkelők hajlandóknak mutatkoztak megadni magukat. — Sevillában, mielőtt a köztársasági csapatok megvették, a communisták a középületeket petroleummal felgyújtották. A fölkelők a vagyonos polgárokat mindenütt megadóztatják. Granadából már több bankár külföldre menekült.

Oroszország.

Kaufmann tábornok jelenti, hogy Khivában teljes nyugalom uralkodik, az orosz csapatok a legjobb egészségben vannak s a megszabadított perzsa rabszolgák hazaszállítása megkezdődött.

RÖVID HIREK.

☉ Ő Felsége, Cziráky János főkamarszmester ő excját főtárnokmesterré, Szőgyényi főkamarszá legkegyelmesebben kinevezni, báró Vaj Miklósnak pedig a Szent-István-rend nagykeresztjét adományozni méltóztatott.

± Nagyváradon Papp Szilágyi József püspök ő mga kétszáz forintot küldött a polgármesterhez a járványban árván maradt gyermekek segítségére.

□ Negyed nyitramegyei faluban jul. 26-kán borzasztó tűz volt s 117 család marad hajléktalanul; Gyöngyös-Tarjánban pedig 30-kán égett le több mint negyven ház.

† Rauscher bibornok-érsek áldozári jubileumna aug. 21-kén lesz a Szent-István templomban.

× Gr. Mikó Imre ujonnan kinevezett főasztalnokmester, az esküt letette Ő Felsége kezébe.

= Az egyetem rektorává Kautz Gyula tanár lett, ki 9 szavazatot nyert Hoffman Pál 7 szavazata ellenében.

△ Horvát bánt és minisztert, hir szerint, akkor neveznek ki, ha a kiegyezést mind a két országgyűlés elfogadja.

— Az egyetem szemészeti tanára: az érdemes dr. Lippay, hir szerint, nyugalmába lép.

+ A zágrábi káptalan könyvtárnoka: Tkalcic Iván horvát történetiró az ottani székesegyházban egy szekrényben megtalálta sz. László királynak palástját, melyet már több század óta elvesze tnek tartottak.

□ A gabnarozsda ügyében üléselő értekezlet ki mondá, hogy a gazdaközönség érdekében áll az ausztriai buza-fajjal minden megyében próbát tenni.

— Jul. 28. és 29. közti éjjel a kőbányai uton fekvő állomás uti kocsigyárban roppant tűz volt. Nagyobb kiterjedésű tüzre a főváros lakói régóta nem emlékeznek. Csak a gyár gépházát sikerült megmenteni. A gyár egész éjjel égett s még másnap délen is lángoltak egyes pontjai. A kár ötszáz-ezer frt, a biztosított összeg pedig 780,000 frt; kétszáz kocsit az államvasut budapesti állomásának személyzete mentett meg.

○ Castelartól a spanyol államférfitől, azt kérde egy képviselő, hogy fog-e kormányt alakítani, mire ő szomorun felelte: »mindegy már: alakitunk, akár nem, a köztársaság halotti ünnepélye előtt állunk.

† Megint tűz rémitette el a főváros békés polgárait mult szombatn (aug. 2-án) este 9—10 óra között. Eleintén a hely színe úgy mutatkozott, mintha a Ludoviceum gyuladt volna meg, azonban a mögötte 500 lépésnyire fekvő honvéd-istálló égett el, mely egészen fából volt rögtönözve. A lovak és hadiszerek lehetőleg megmentettek. — Mintha csak gonosz kezek működne az államvagyon pusztulására, miután most kevés idő alatt 4 államépület lett tüzelem martaléka.

△ (Beküldetett.) Németország 23-dik kath. közgyűlése szept. 1—4-ig Münchenben fog megtartatni. A részletes program utóbb tétetik közzé. Beszéddek tartása iránti bejelentések, indítványok vagy bárminemű tudakozódások Münchenbe Preysing Konrád grófhhoz (Prannerstrasse, 25. sz.) intézendők.

† Dölle Ödön, a kassai kath. képezde igazgatótanára, több jeles szakmunkáról ismeretes író, ki a Szent-István-Társulat Olvasókönyveinek németre való átdolgozásában is tevékeny részt vett, julius 28. élte 28-dik évében a cholera-járvány áldozata lett. Béke poraira!

= Bács. julius 29. — Hosszu küzdelmek után végtére befejeztetett az új 24 változatú orgonánk Müller József újpesti fiatal, de értelmes orgonaművész által, és e hó 24-kén a műértők által megpróbáltatása- és megítélésére bocsáttatott. A környék legértelmesebb orgonamesterei hívtak meg, kik ugy belső szerkezetét, mint hangját a legpontosabban szemlélvén meg, azt teljesen jónak találták, és a művésznek előlöt bizonyítványt állítottak ki. A végbement próba után ünnepélyes Te Deummal háláltuk meg Istennek, hogy küldött oly jötevőket, kiknek e mű létét köszönheti, s melylyel csinos templomunk még csinosabbá tétetett. Jötevőink sorában első helyen áll Haynald Lajos kalocsai s bácsi érsek ő nmlga, ki 2100 frttal járult annak fölállításához, s ha őt az isteni gondviselés a kalocsai és bácsi érseki székebe nem ülteti, alig ha lehetett volna valaha a bácsi templom szerencsés ily orgonával diszkeskedhetni. Utána megemlítendők tartjuk mélt. Nehiba János fölszentelt tinninai püspök s kalocsai főkáptalani nagyprépost urat, városunk

szülöttjét és diszét, ki amint semmi más alkalommal, ugy most sem akart kimaradni jötevőink sorából — 500 frttal járulván új orgonánk fölállításához; mindkét jötevőnk kedves egészségeért örömmel ürített poharat a tisztelt vendégkoszoru. — Belekerült orgonánk 4094 frt 94 krban, a szállítási és fölállítási költségeken kívül. Ezen összeg kiegészítéséhez hozzáadattak: néhai Bartakovics Antal kalocsai főegyházmegeyi kanonok, mint bácsi prépost által a bácsi plebániái templomnak végrendeletileg hagyományozott 200 frt, templom-pénztárból 200 frt, B. G. adománya 100 frt, S. V. adom. 10 frt, az átvett régi orgona ára 150 frt, a plebániái hívektől beszédetett 138 frt 98 kr, részint más alapokból kölcsönzött, részint a temető évi használatából bejött 369 frt 20 kr: összesen 3778 frt 18 kr; tehát még fedezendők van 316 frt 76 kr. Isten fizesse meg minden jötevőinknek! — Julius 20-kán tartotta a szomszéd Bogyan fiók-község temploma védszentjének ünnepét; csendesen s lehangoltan folyt le a nap, részint a ros aratás, részint a nem messze dühöngő kolera miatt. S ki gondolta volna, hogy a gonoszlelkűség mit szánt e nap megbecstelenítésére? Éjjel gonosz kezek fölguyjtották a község birájának már szerűjébe behordott összes gabnját, s e gonosz tettel fejezték be a nap ünnepélyét. Ime, mit tesz községi elüljárónak lenni? Az ily esetek eltikkasztanak minden erélyességet, mert az ő három évi birói fizetése közel sem pótolhatja ki azt, amit ő egy-két óra alatt károsodott.

Bécsi világtárlati hírek.

+ A persa sah jul. 30. este hét óra után érkezett Penzingbe. Ő Felsége fogadta s kísérte Laxenburgba. Lakosztálya tizenhat nagyobb és kisebb szobából áll a legnagyobb diszszel és izléssel butorozva. Bécsben mindent elkövettek, hogy e lakosztályt, melynek csak a közel multban is Napoleon herczeg, a török szultán, s az egyptomi alkirály voltak vendégei, a sah kívánalmainak teljesen megfelelőleg rendezzék be. A sah háló terméből két szobán keresztül juthatni a szabad terrászra, melyet virágzó kertté alakítottak át. A parkban, melyet a sah Laxenburgban tartózkodása alatt elzárnak a közönség elől, pompás sátrat állítottak föl, honnan nagyszerű kilátás kinálkzik. Laxenburgba külön katonai zenekart rendeltek, s a parkban gondolázást és fényes kivilágítást fognak rendezni. — A sah udvari külön vonaton Laxenburgból Hetzendorfba, majd Ő Felségének látogatására Schönbrunnba utazott.

= Bartalus István »Éneklő abc« című, nép számára irt tankönyve s ehhez készített vezérkönyve a világtárlaton nagy kitüntetésben részesült, mert a jury-ben ítélő szaktanítók, (kivált a svéd tanítóképezde igazgatója) jegyzőkönyvileg mondták ki, hogy e mű egyetlen a maga nemében, s legjobb, mit e nemben készítették a »zongora s orgonajátszásra bevezető könyv«-ét is megdicsérték, mint önálló s jeles munkát.

× A rotundában élénk figyelmet ébresztenek a Linzben élő Kaisernek írónnal készített gyönyörű tájképei, melyek Ő Felsége tulajdonát képezik.

= Girókuti Ferencz dinnyemuzeumi kiállítása (700 fajból) élénk érdekltség tárgya a magyar osztályban.

— A francia osztályban nagy figyelmet kelt szent Aurélia koporsóban fekvő viasz-alakja, mely egy órával halála után ábrázolja a fiatal martyr-nőt; rendesen nagyszámu nézők állanak a halál e megható képe előtt.

Folytatás a mellékleten.

Melléklet a »Katholikus Hetilap« 32. számához.

TÁRSULATI ÉRTESITŐ.

A Szent-István-Társulat.

☞ A Szent-István-Társulat iskolai könyvjegyzéke 1873-ra elhagyta a sajtót és a kath. igazgatóságoknak meg fog küldetni. Midőn az érdeklettek tisztelettel kérjük, hogy megrendeléseiket idejekorán megtenni méltóztassanak, figyelembe ajánljuk, minden félreértés kikerülése miatt, mi a könyvjegyzékben a százalékra mondatik. Együttal szükségesnek találjuk kijelenteni, hogy innen a központból bérmentesen csak a tagilletmények küldetnek meg; ellenben saját kiadványaiból százalékot enged a Társulat 10 forinton aluli vásárlásoknál is. Olykedvezmény ez, melyben könyvtárak nagyon ritkán szokták nem-könyvtár vevőiket részesíteni.

— A Szent-István-Társulat naptára 1874-re legközelebb el fogja a sajtót hagyni. A t. cz. tiszteleti tag urakat s mindazokat, kik bizományba szoktak naptárokat venni, kérjük, sziveskedjenek megrendeléseiket mielőbb megtenni, részint azért, mivel az elárusítás könnyebb most, midőn a könyvpiacon gyakran nem jóirányú naptárakkal még nincsen elárasztva részint a főmardó példányokat könnyebb értekesíteni, ha azok még jóval újév előtt a központba visszaküldetnek.

× Tekintve, hogy a megrendelt iskolakönyvek ára több helyről, minden sürgetés dacára, rendes időre nem küldetik be, az igazgatóság kénytelen akként intézkedni, hogy mindazon megrendelőktől, kik a megrendelés napjától fogva, mely rendszer aug., szeptember és október hónapokban szokott történni következő évi márcziusig teljesen be nem számolnak, a hitelt megvonja. — Ily intézkedés okvetlenül szükséges, hogy a Társulat kiadásai és bevételei közti összhangzás meg ne zavarassék.

□ A Társulat t. cz. tiszteleti tagjait tisztelettel kérjük, sziveskedjenek odaműködni, hogy évenként szeptember hónapban a központnak minden hátralék nélkül beszámolhassanak. Az ügyvezetés ezáltal saját részökre is megkönnyítettik, a Társulatnak pedig jelentékeny hátrányt okoz az, ha a tagilletmények kiállítására megkivántató pénz annakidején be nem foly. Nem szükséges bizonyítgatnunk, hogy a fizetési késedelmezések folytán — mert a tagdíj-hátralékok tetemesek — a Társulat más, szintén szükséges irányban kifejtendett munkássága körét kénytelen a jó ügy hátrányára megszorítani.

Kimutatás:

a Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.

Kovács Mózes székelyudvarhelyi nőnöveldei tanító	62	16
Grell Gerő Mezőtárkányról	34	65

Pályázat.

Bács mezővárosától fél órányira fekvő Terschanik érsek-uradalmi pusztán ujonan alapított romai katolikus tanítószóra augusztus hó 30-ig pályázat nyittatik. Illetékek:

- 150 forint osztr. ért.
- 8 o. mérő tisztabuza;
- 16 o. mérő kétszer-buza;
- 8 o. mérő szemes tengeri;
- 8 o. mérő árpa;
- 4 darab marhatartás és nyári legeltetés;
- 6 öl keményfa;
- két negyed hold kerti föld haszonélvezete;
- szabad lakás.

Oktatási nyelv a magyar, de nem árt, ha a szláv (sokac) nyelvet is tudja.

A kellőleg fölszerelt folyamodványok az érsekurodalmi igazgatósághoz, mint kegyuraság képviselőre czimezve főt Balogh György tanfelügyelő espereshez Bácsba küldendők.

A Szent-István-Társulat ügynökségében (Budapest Lövészutca 11. sz.) következő, bizományba átvett munkák kaphatók:

Fényképek, beszélyek, írta Csiky Gergely, ára	1	20
Az életből, beszélyek, írta Csiky Gergely, ára	1	20
Csajághy Sándor, néhai csanádi püspök egyházi beszédei. Leszállított áron	—	60
Csajághy Sándor értekezései. Leszállított áron	1	—
Csajághy Sándor püspöki körlevelei, leszállított áron	—	50
Csajághy Sándor költeményei, ára	—	50
Az egyházjog tankönyve, írta dr. Csiky Gergely. Első kötet, ára	1	40
Ugyanannak második kötete, ára	1	20

A főtiszt. papság figyelmébe ajánljuk a következő imakönyvet:

SZENT ÖSVÉNY

keresztény erényes életre,
írta Miklosovich Alajos, 412 lap, bőrkötés aranszegély-lyel, ára 1 frt.

MESIAS I—X. ÉNEK.

Klopstock után Tárkányi.

XXX—292 lap. Ára 1 frt.

Legujabb
MISSALÉK
 és
MISSAE DEFUNCTORUM.

	frt	kr.
Regensburgi Pustet-féle Missalék Proprium Hungariaeval — nagy folió — vörös bőrkötés aranszegélylyel — ára	22	50
Regensburgi Pustet-féle Missalék Proprium Hungariae-val nagy folió rézfoglalvánnyal és kapcsokkal, vörösbőrkötés-, aranszegélylyel	26	50
Missae Defunctorum Pustet-féle kiadás, fekete bőrkötés aranydiszítéssel és aranszegélylyel	4	50
Missae Defunctorum, Pustet-féle kiadás fekete bőrkötés ezüstdiszítéssel és aranszegélylyel	3	50

(Százalék ezek után nem adathatik.)

Szent képek.

A főtiszt. lelkész urak figyelmébe ajánljuk

a **Szent-István-Társulatnál**

(Lövész utca 11. sz.)

kapható magyar föliratu diszes szinezett

első szent áldozási képeket

darabja 5 kr.

	frt	kr.
Fekete áldozási szentképek (magyar, német és tót) száza	1	—
Gyónási emlékek fekete (száz)	1	—
" " szines "	3	—
Keresztelési emlékek "	2	50
" " darabja	—	3
Stáció-képek (fényképek) dbja	2	—
IX. Pius Pápa (aczel-metszet) darabja	—	3
" " " (fénykép) "	—	20
Bérmálási emlék (magyar, német, tót) 100 db	—	80
Különbféle aczelmetszetü sz. képek dbja 2—5 krig.		

HIRDETÉS.

MAGYARHONBAN

legbővebben felszerelt gyári-raktár

MISEMONDO RUHÁK

és egyházi-szerekkel

római katolikus és görög ritisban.

Misemondó-ruhák,

Dalmatikák, pluviálék,

albák, rochette,

zászlók, lobogók

stb.

Monstranzok, kelyhek,

ciboriumok, füstölök,

lámpák, gyertyatartó,

tüzaranyozott, chinaezüst-

és próba-ezüstből.

PONTIFICÁLÓ ESZKÖZÖK

leggazdagabb kiserelésig.

OBERBAUER ALAJOS,

váci-utca 15-dik szám, Pesten.

52—32.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész utca 11-dik szám.) — Felelős szerkesztő Fűssy Tamás.

Budapest, nyomtatott az »Athenaeum« nyomdájában 1873. (Athenaeum-épületben.)